

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

5. května 2011 *

Ve spojených věcech C-201/10 a C-202/10,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Finanzgericht Hamburg (Německo) ze dne 12. února 2010, došlými Soudnímu dvoru dne 26. dubna 2010, v řízeních

Ze Fu Fleischhandel GmbH (C-201/10),

Vion Trading GmbH (C-202/10),

proti

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

* Jednací jazyk: němčina.

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení J.-C. Bonichot, předseda senátu, K. Schieman, L. Bay Larsen, C. Toader (zpravodajka) a A. Prechal, soudci,

generální advokát: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 16. února 2011,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Ze Fu Fleischhandel GmbH D. Ehlem, Rechtsanwalt,
- za Vion Trading GmbH K. Landrym a G. Schwendingerem, Rechtsanwälte,
- za Evropskou komisi G. von Rintelen a M. Vollkommer, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 3 odst. 1 a 3 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst. L 312, s. 1; Zvl. vyd. 01/01, s. 340), jakož i výkladu zásad proporcionality a právní jistoty.
- 2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci sporů mezi společnostmi Ze Fu Fleischhandel GmbH a Vion Trading GmbH (dále jen „žalobkyně v původním řízení“) a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (dále jen „Hauptzollamt“) ve věci vrácení vývozních náhrad.

Právní rámec

Právo Unie

- 3 Podle třetího bodu odůvodnění nařízení č. 2988/95 „je [...] důležité bojovat ve všech oblastech proti jednáním, která poškozují finanční zájmy Společenství“.

- 4 Pátý bod odůvodnění uvedeného nařízení uvádí:

„[...] jednání představující nesrovnalosti a s nimi související správní opatření a sankce jsou stanoveny v souladu s tímto nařízením v odvětvových předpisech“.

- 5 Článek 1 téhož nařízení stanoví:

„1. Pro účely ochrany finančních zájmů Evropských společenství se přijímají obecná pravidla týkající se stejnorodých kontrol a správních opatření a sankcí postihujících nesrovnalosti s ohledem na právo Společenství.

2. Nesrovnalostí se rozumí jakékoli porušení právního předpisu Společenství vyplývající z jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, v důsledku kterého je nebo by mohl být poškozen souhrnný rozpočet Společenství nebo rozpočty Společenstvím spravované, a to buď snížením nebo ztrátou příjmů z vlastních zdrojů vybíraných přímo ve prospěch Společenství, nebo formou neoprávněného výdaje.“

- 6 Článek 3 odst. 1 a 3 nařízení č. 2988/95 stanoví:

„1. Promlčecí doba pro zahájení stíhání činí čtyři roky od okamžiku, kdy došlo k nesrovnalosti uvedené v čl. 1 odst. 1. Odvětvové předpisy mohou stanovit i kratší lhůtu, která však nesmí být kratší než tři roky.

V případě pokračujících nebo opakovaných nesrovnalostí běží promlčecí doba ode dne, ke kterému nesrovnalost skončila. [...]

Promlčecí doba pro stíhání se přerušuje každým úkonem příslušného orgánu oznámeným dané osobě, který se týká vyšetřování nebo řízení o nesrovnalosti. Promlčecí doba začíná znovu běžet od provedení každého úkonu způsobujícího přerušení.

[...]

3. Členské státy si ponechávají možnost uplatňovat delší lhůtu, než která je uvedena v odstavci 1 [...]"

7 Článek 4 odst. 1 a 4 tohoto nařízení stanoví:

„1. Každá nesrovnalost vede zpravidla k odnětí neoprávněně získané výhody:

- formou povinnosti zaplatit nebo nahradit dlužné nebo neoprávněně získané částky,

[...]

4. Opatření uvedená v tomto článku nejsou považována za sankce.“

Vnitrostátní právo

- 8 Podle údajů Finanzgericht Hamburg neexistovalo v Německu v rozhodné době žádné zvláštní ustanovení o promlčecí době, které by se použilo na spory správní povahy týkající se neoprávněně udělených výhod. Jak správní orgány tak i německé soudy však pro uplatnění nároků na základě práva Společenství uplatňovaly analogicky obecnou třicetiletou promlčecí lhůtu, která byla stanovena v § 195 německého občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch, dále jen „BGB“). Od roku 2002 však měla být tato promlčecí lhůta pro uplatnění nároků na základě práva Společenství zkrácena v zásadě na tři roky.

Spory v původním řízení a řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve spojených věcech C-278/07 až C-280/07

- 9 Během roku 1993 nechaly žalobkyně v původním řízení odbavit hovězí maso k vývozu do Jordánska a na tomto základě jim byly na jejich žádost poskytnuty zálohy na vývozní náhrady. V důsledku kontrol provedených začátkem roku 1998 bylo odhaleno, že dotčené náklady byly ve skutečnosti odeslány do Iráku v rámci tranzitního řízení či dalšího vývozu.
- 10 Za těchto podmínek požadoval Hauptzollamt rozhodnutími ze dne 13. října 1999 vrácení dotčených vývozních náhrad.

- 11 Žalobkyně v původním řízení a společnost Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerle-
gebetrieb GmbH & Co nato podaly proti uvedeným rozhodnutím žaloby k Finanzge-
richt Hamburg. Ten svým rozhodnutím ze dne 21. dubna 2005 těmto žalobám vyho-
věl z toho důvodu, že úprava promlčení obsažená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci
nařízení č. 2988/95 bránila vrácení těchto náhrad, neboť bylo vymáháno více než čtyři
roky po sporných vývozních operacích.
- 12 Proti těmto rozhodnutím uvedeného Finanzgericht podal Hauptzollamt k Bundesfi-
nanzhof opravné prostředky „Revision“.
- 13 Zejména s konstatováním, že vytýkané nesrovnalosti se váží k období před přijetím
nařízení č. 2988/95, se Bundesfinanzhof rozhodl přerušit řízení a předložit Soudnímu
dvoru následující předběžné otázky, které byly formulovány totožně ve všech třech
věcech C-278/07 až C-280/07:

„1) Je nutno uplatnit promlčecí lhůtu stanovenou v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci
první větě nařízení [...] č. 2988/95 [...] také tehdy, když k nesrovnalosti došlo
nebo když tato skončila před tím, než uvedené nařízení vstoupilo v platnost?

2) Vztahuje se promlčecí lhůta upravená ve výše uvedeném ustanovení na taková
správní opatření, jako je zpětné vymáhání vývozní náhrady, která byla poskytnuta
v důsledku nesrovnalostí?

V případě kladných odpovědí na tyto otázky:

- 3) Může být delší lhůta podle čl. 3 odst. 3 nařízení [...] č. 2988/95 uplatňována členským státem také tehdy, když takováto delší lhůta byla v právu členského státu stanovena již před přijetím výše uvedeného nařízení? Může být takováto delší lhůta uplatňována také tehdy, když nebyla stanovena ve zvláštním předpisu pro zpětné vymáhání vývozních náhrad nebo obecně pro správní opatření, nýbrž vyplývá z obecného předpisu příslušného členského státu, který se vztahuje na všechny případy promlčení, které nejsou upraveny zvlášť?“

¹⁴ Tyto žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vedly k rozsudku ze dne 29. ledna 2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb (C-278/07 až C-280/07, Sb. rozh. s. I-457), v němž Soudní dvůr rozhodl takto:

„1) Promlčecí lhůta stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení [...] č. 2988/95 [...] se použije na takové správní opatření, jakým je vrácení vývozcem neoprávněně získané vývozní náhrady z důvodu jím způsobených nesrovnalostí.

2) Za takové situace, jako je situace dotčená v původním řízení, se promlčecí lhůta stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95:

- použije na nesrovnalosti, k nimž došlo před vstupem tohoto nařízení v platnost;
- začne počítat od data vzniku dotčených nesrovnalostí.

- 3) Delší promlčecí lhůty, které mohou členské státy uplatňovat podle čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95, mohou vyplývat z obecných předpisů, které existovaly před datem přijetí tohoto nařízení.“

Vývoj, ke kterému došlo ve sporech v původním řízení a předběžné otázky v projednávaných věcech

- ¹⁵ Rozsudkem ze dne 7. července 2009 Bundesfinanzhof rozsudek Finanzgericht Hamburg ze dne 21. dubna 2005 zrušil a posledně uvedenému vrátil věci zpět s odůvodněním, že nárok na vrácení náhrad nebyl promlčen, jelikož § 195 BGB mohl a měl být uplatňován analogicky až do konce roku 2001. Tento soud zamítl argumenty žalobkyň v původním řízení, podle nichž se v případě, že se měla uplatnit analogicky nějaká promlčecí lhůta, měla to být desetiletá promlčecí lhůta použitelná v daňových záležitostech, a nikoli třicetiletá lhůta stanovená v BGB.

- ¹⁶ K tomuto rozsudku Bundesfinanzhof uvádí Finanzgericht Hamburg následující:

„Bundesfinanzhof rozhodnul, že § 195 BGB ve znění platném do konce roku 2001 (dále jen „§ 195 BGB v dřívějším znění“) je třeba uplatnit analogicky. Nezabýval se otázkou, zda by požadavkem na vrácení vývozní náhrady po uplynutí lhůty téměř 30 let od jejího přiznání nebyla porušena zásada právní jistoty. Pokud by tomu tak bylo, mohl by způsobem, který umožňuje ústavní právo či právo Společenství při výkonu nouzové soudní pravomoci vyplňovat mezery v zákonech, nepřiměřeně dlouhou lhůtu vnitrostátního práva přiměřeným způsobem zkrátit. Otázku, zda je při výkonu

takové nouzové soudní pravomoci nutné lhůtu stanovenou v § 195 BGB v dřívějším znění zkrátit, nebo alespoň při obdobném použití takového předpisu v zájmu právní jistoty a smíru stanovit kratší promlčecí lhůtu pro nárok na vrácení vývozní náhrady, jež byla z důvodu nesrovnalosti přiznána neoprávněně, nepovažoval Bundesfinanzhof za nutné přezkoumat a rozhodnout s konečnou platností. Taková lhůta by každopádně nemohla být natolik zkrácena, že by byl nárok na vrácení uplatňovaný celní správou při vydání napadeného rozhodnutí již promlčen.“

- 17 Předkládající soud, který v tomto sdílí postoj generální advokátky Sharpston, jež zaujala ve stanovisku přednesenému k výše uvedenému rozsudku ve věci *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb*, je toho názoru, že analogické uplatňování úpravy promlčení vycházející z BGB na požadavky vrácení neoprávněně přiznaných vývozních náhrad porušuje zásadu právní jistoty a že uplatňování třicetileté promlčecí lhůty na takový spor porušuje zásadu proporcionality, jelikož taková lhůta je nepřiměřená.
- 18 Tento soud konkrétně nesouhlasí se způsobem, jímž Bundesfinanzhof vykládá výše uvedený rozsudek ve věci *Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb*, který Soudní dvůr vydal na základě jeho žádosti. Bundesfinanzhof totiž z tohoto rozsudku dovozuje, že Soudní dvůr svým „výmluvným mlčením“ k otázce, zda analogické použití občanskoprávní úpravy na spory o vrácení neoprávněně přiznaných vývozních náhrad spadá do působnosti čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95, takové použití v zásadě schválil a neměl by z hlediska zásady právní jistoty a proporcionality výhrady ani k tomu, aby se úprava třicetileté promlčecí lhůty použila tímto způsobem. Finanzgericht je však toho názoru, že Soudní dvůr neměl ve svém rozhodnutí o předběžné otázce žádný

důvod zabývat se těmito otázkami či se k nim vyjadřovat, jelikož mu Bundesfinanzhof v tomto ohledu nepoložil žádnou jasně definovanou otázku.

19 Předkládající soud rovněž dospěl k následujícímu závěru:

„Ve výše uvedeném rozsudku ze dne 7. července 2009 si [Bundesfinanzhof] přiznal nouzovou soudní pravomoc vyplňovat mezery v zákonech, která ho měla opravňovat k tomu, aby jako quasi zákonodárce prostřednictvím soudcovského práva zkrátil třicetiletou promlčecí lhůtu na lhůtu přiměřenou. Jaká je přesná délka v Německu platné promlčecí lhůty podle analogicky použitého § 195 BGB v dřívějším znění není v tomto okamžiku známo, jelikož nelze zjistit ani předvídat, zda a případně v jakém rozsahu Bundesfinanzhof takové nouzové soudní pravomoci využije v budoucnu. Podle této judikatury je jisté pouze to, že promlčecí lhůta dle analogicky uplatněného § 195 BGB v dřívějším znění činí nejméně šest a v krajních případech nejvýše třicet let. Někde v tomto časovém rozpětí v délce 24 let se podle této judikatury nachází v Německu platná promlčecí lhůta dle analogicky uplatněného, a případně formou soudcovského práva pozměněného, § 195 BGB v dřívějším znění.“

20 Za těchto podmínek se Finanzgericht Hamburg rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je analogické uplatňování ustanovení o promlčení v § 195 BGB ve znění platném do konce roku 2001 na nároky na vrácení neoprávněně přiznané vývozní náhrady v rozporu se zásadou právní jistoty jakožto zásadou práva Společenství?

- 2) Je uplatňování třicetileté promlčecí lhůty stanovené v § 195 BGB na požadavek na vrácení neoprávněně přiznané vývozní náhrady porušením zásady proporcionality jakožto zásady práva Společenství?

- 3) Je-li na otázku č. 2 třeba odpovědět kladně, je uplatňování delší vnitrostátní promlčecí lhůty ve smyslu čl. 3 odst. 3 nařízení [...] č. 2988/95, která je v soudcovském právu stanovena na základě předpokládané nouzové pravomoci v konkrétním případě, v rozporu se zásadou právní jistoty jakožto zásadou práva Společenství?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- ²¹ Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda je v rozporu se zásadou právní jistoty, že v kontextu ochrany finančních zájmů Unie definovaných v nařízení č. 2988/95 může být „delší“ promlčecí lhůta ve smyslu čl. 3 odst. 3 tohoto nařízení stanovena na základě analogického uplatňování obecné vnitrostátní úpravy promlčecí lhůty v oblasti vrácení neoprávněně přiznané vývozní náhrady.

22 Úvodem je třeba konstatovat, stejně jako učinil předkládající soud, že podstatou třetí předběžné otázky položené ve výše uvedených spojených věcech C-278/07 až C-280/07 Soudnímu dvoru bylo, zda může „delší“ vnitrostátní promlčecí lhůta ve smyslu čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95 vyplývat z obecného předpisu, který tomu-to nařízení předcházel. Soudní dvůr však nebyl přímo tázán na to, co je nastoleno v projednávané předběžné otázce týkající se způsobů použití takového předpisu, a to konkrétně analogického použití obecné právní úpravy na zvláštní spory týkající se vrácení neoprávněně přiznaných vývozních náhrad, k němuž dochází nikoli z vůle zákonodárce, ale z rozhodnutí soudu.

23 Za takové situace, jako je situace dotčená v původním řízení, kdy k nesrovnalostem vytýkaným hospodářským subjektům došlo v roce 1993 v době účinnosti vnitrostátního předpisu stanovícího třicetiletou promlčecí lhůtu, mohlo během roku 1997 při uplatnění čtyřleté promlčecí lhůty stanovené v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95 dojít k promlčení práva vnitrostátních orgánů domáhat se navrácení neoprávněně získaných částek z důvodu takových nesrovnalostí, jestliže nebyl proveden úkon, jehož účinkem bylo přerušení promlčecí lhůty, avšak jedině za podmínky, že členský stát, v němž k nesrovnalostem došlo, nevyužil možnosti, která se mu nabízí v čl. 3 odst. 3 tohoto nařízení (viz výše uvedený rozsudek ve věci *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb*, body 36 a 38).

24 Přijetím nařízení č. 2988/95 a zejména jeho čl. 3 odst. 1 prvního pododstavce zákonodárce Unie zamýšlel ustanovit obecné pravidlo promlčení použitelné pro danou oblast, jímž zamýšlel jednak vymezit minimální dobu použitelnou ve všech členských státech, jednak vzdát se možnosti vymáhat částky neoprávněně získané z rozpočtu Unie po uplynutí období čtyř let od okamžiku, kdy došlo k nesrovnalosti postihující sporné platby (viz výše uvedený rozsudek *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb* a další, bod 27).

- 25 Poněvadž zákonodárce Unie výslovně stanovil, že členské státy mohou uplatňovat delší promlčecí lhůtu než onu minimální čtyřletou, je však nutno konstatovat, že zmíněný zákonodárce nezamýšlel sjednotit lhůty použitelné v této oblasti, a proto ani nemohl vstup nařízení č. 2988/95 v platnost přinutit členské státy k tomu, aby promlčecí lhůty, které v minulosti uplatňovaly při neexistenci předchozí unijní úpravy v této oblasti, zkrátily na čtyři roky.
- 26 V rámci možnosti stanovené v čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95 si členské státy ponechávají širokou posuzovací pravomoc, pokud jde o stanovení delších promlčecích lhůt, které zamýšlejí uplatňovat v případě nesrovnalosti poškozující finanční zájmy Unie (rozsudek ze dne 22. prosince 2010, Corman, C-131/10, Sb. rozh. s. I-14199, bod 54).
- 27 Nařízení č. 2988/95 totiž nestanoví žádný mechanismus informování či oznamování týkající se případů, kdy členské státy využily možnosti stanovit v souladu s čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení delší promlčecí lhůty. Na úrovni Unie tak nebyla upravena žádná forma kontroly, pokud jde jak o delší promlčecí lhůty uplatňované členskými státy podle tohoto ustanovení, tak o odvětví, v nichž se takové lhůty rozhodnou uplatňovat (výše uvedené rozsudky ve věci Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a další, bod 45, jakož i ve věci Corman, bod 55).
- 28 Ve věcech v původním řízení, jak uvádí i sám předkládající soud, německé soudy i po vstupu nařízení č. 2988/95 v platnost nadále uplatňovaly na právo domáhat se vrácení náhrad, jež subjekty získaly neoprávněně, třicetiletou promlčecí lhůtu vyplývající z § 195 BGB.

²⁹ Tím, že na třetí otázku položenou Bundesfinanzhof ve výše uvedených věcech C-278/07 až C-280/07 odpověděl Soudní dvůr tak, že delší promlčecí lhůty, které mohou členské státy uplatňovat podle čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95, mohou vyplývat z obecných předpisů, které existovaly před datem přijetí tohoto nařízení, tomuto soudu sice nepřímou, ale nutně potvrdil, že uvedené státy mohou takové delší lhůty uplatňovat prostřednictvím soudní praxe, kterou německé soudy kvalifikují jako analogické použití a která spočívá v tom, že soudy používají na vrácení neoprávněně přiznaných výhod obecný předpis stanovící delší než čtyřletou promlčecí lhůtu.

³⁰ Taková praxe je z hlediska práva Unie a konkrétně čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95 v zásadě přípustná (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek ve věci Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a další, bod 47). Je však nutné, aby byla v souladu s obecnými zásadami práva Unie, mezi které patří zásada právní jistoty (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. října 2010, SGS Belgie a další, C-367/09, Sb. rozh. s. I-10761, bod 40).

³¹ K tomuto žalobkyně v původním řízení zejména uvádí, že poté, co v německém právním řádu vstoupila v platnost přímo účinná obecná úprava promlčení stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95, která v tomto právním řádu zaplnila místo chybějící zvláštní úpravy v této oblasti, vnitrostátní orgány a soudy již neměly důvod a nemohly při neexistenci vnitrostátní právní úpravy umožňující jim takový postup, dále pokračovat v analogickém uplatňování obecné úpravy promlčení vycházející z BGB na stíhání „nesrovnalostí“ ve smyslu tohoto nařízení.

32 K tomu je třeba uvést, že v otázce stíhání nesrovnalostí ohrožujících finanční zájmy Unie a vedoucích k uložení takových správních opatření, jako je povinnost subjektu vrátit neoprávněně přiznané výhody, zásada právní jistoty zejména vyžaduje, aby situaci tohoto subjektu s ohledem na jeho práva a povinnosti vůči vnitrostátnímu orgánu nebylo možné časově neomezeně zpochybňovat (viz obdobně rozsudek ze dne 21. ledna 2010, *Alstom Power Hydro*, C-472/08, Sb. rozh. s. I-623, bod 16), a proto se musí při stíhání takových nesrovnalostí uplatnit promlčecí lhůta, která musí být stanovena předem, aby byla naplněna její funkce zaručit právní jistotu (viz rozsudky ze dne 15. července 1970, *ACF Chemiefarma v. Komise*, 41/69, Recueil, s. 661, bod 19, jakož i ze dne 11. července 2002, *Marks & Spencer*, C-62/00, Recueil, s. I-6325, bod 39). Z toho plyne, že analogické uplatnění promlčecí lhůty musí být ve všech případech pro jednotlivce dostatečně předvídatelné (viz obdobně rozsudek ze dne 24. března 2009, *Danske Slagterier*, C-445/06, Sb. rozh. s. I-2119, bod 34).

33 Pro takový subjekt je jistě jednodušší určit promlčecí lhůtu použitelnou pro stíhání nesrovnalostí, které se dopustil, pokud je taková lhůta a její použití v oblasti, do níž tato nesrovnalost spadá, definována vnitrostátním zákonodárcem ve zvláště použitelné úpravě v dotčené oblasti. Pokud však, jak se tomu zdá být v případě věci v původním řízení, vnitrostátní zákonodárce nepřijal zvláštní úpravu použitelnou pro takovou oblast, jako je vrácení neoprávněně přiznaných vývozních náhrad ohrožujících rozpočet Unie, zásadě právní jistoty v zásadě neodporuje, aby vnitrostátní správní a soudní orgány pokračovaly v souladu se zavedenou soudní praxí, která je takovému subjektu známa, v analogickém uplatňování obecné promlčecí lhůty stanovené v občanskoprávním předpise, která je delší než čtyřletá lhůta stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95.

34 Takové uplatňování však neodporuje zásadě právní jistoty pouze v případě, že vychází ze soudní praxe, která je dostatečně předvídatelná. K tomuto postačí připomenout, že Soudnímu dvoru nepřísluší konstatovat v rámci tohoto řízení o předběžné otázce, zda taková soudní praxe existuje či nikoli.

35 Vzhledem k výše uvedenému je třeba odpovědět na první otázku, že za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věcech v původním řízení, není v zásadě v rozporu se zásadou právní jistoty, že v kontextu ochrany finančních zájmů Unie definovaných nařízením č. 2988/95 a při použití čl. 3 odst. 3 tohoto nařízení vnitrostátní soudy a orgány členského státu ve sporech týkajících se vrácení neoprávněně získané vývozní náhrady analogicky uplatňují promlčecí lhůtu vycházející z obecného vnitrostátního předpisu za podmínky, že takové uplatnění vyplývající ze soudní praxe je dostatečně předvídatelné, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K druhé předběžné otázce

36 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda v rámci uskutečňování možnosti, která je členským státům dána v čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95, odporuje zásadě proporcionality, že se ve sporech týkajících se vrácení neoprávněně získaných náhrad uplatní třicetiletá promlčecí lhůta.

37 Jak vyplývá z bodů 26 a 30 tohoto rozsudku, i když si v rámci možnosti stanovené v čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95 členské státy ponechávají širokou posuzovací pravomoc, pokud jde o stanovení delších promlčecích lhůt, které zamýšlejí uplatňovat

v případě nesrovnalostí poškozujících finanční zájmy Unie, musí tyto státy přesto dodržovat obecné zásady práva Unie, a konkrétně zásadu proporcionality.

- ³⁸ Pokud jde o „delší“ vnitrostátní promlčecí lhůtu ve smyslu čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95, nesmí tato lhůta zejména zjevně překračovat meze toho, co je nezbytné k dosažení cíle ochrany finančních zájmů Unie (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. března 2011, *AJD Tuna Ltd.*, C-221/09, Sb. rozh. s. I-1655, bod 79 a citovaná judikatura).
- ³⁹ K tomu je třeba uvést, že delší promlčecí lhůty, které členské státy takto uplatňují na základě čl. 3 odst. 3 nařízení 2988/95, se v jednotlivých členských státech velmi liší, což z velké části závisí na jejich právní tradici i na tom, jak je v jednotlivých právních řádech vnímána doba, která je nezbytná a postačující správním orgánům k tomu, aby řádným způsobem stíhaly nesrovnalosti ohrožující vnitrostátní veřejné orgány a rozpočet.
- ⁴⁰ Skutečnost, že v rámci možnosti stanovené tímto ustanovením jeden členský stát stanoví kratší promlčecí lhůty než jsou lhůty v jiném členském státě; neznamená, že následně jmenované lhůty jsou nepřiměřené (viz obdobně rozsudky ze dne 11. září 2008, *Komise v. Německo*, C-141/07, Sb. rozh. s. I-6935, bod 51, jakož i ze dne 25. února 2010 *Müller Fleisch*, C-562/08, Sb. rozh. s. I-1391, bod 45).

- 41 Rovněž je třeba uvést, že není vyloučeno, že se pravidlo stanovící třicetiletou promlčecí lhůtu, které vychází z ustanovení občanského práva, může jevit jako nezbytné a přiměřené zejména v rámci sporů mezi soukromými subjekty a vzhledem k cíli sledovanému zmíněným pravidlem a definovanému vnitrostátním zákonodárcem.
- 42 Posouzení takové úpravy promlčení z hlediska zásady proporcionality se však liší, pokud je taková úprava používána analogicky za účelem dosažení odlišného cíle; než je ten, který vedl k jejímu přijetí vnitrostátním zákonodárcem, a ve věcech v původním řízení konkrétně za účelem dosažení cíle definovaného zákonodárcem Unie.
- 43 Z hlediska cíle ochrany finančních zájmů Unie, u něhož podle zákonodárce Unie čtyřletá či dokonce tříletá promlčecí lhůta již sama o sobě postačuje k tomu, aby umožnila vnitrostátním orgánům stíhat nesrovnalosti poškozující tyto finanční zájmy, které mohou vést k přijetí takového opatření, jako je rozhodnutí o navrácení neoprávněně přiznané výhody, se však jeví, že ponechat uvedeným orgánům třicetiletou lhůtu překračuje meze toho, co je nezbytné pro správu postupující s řádnou péčí.
- 44 Je na místě uvést, že takový správní orgán váže obecná povinnost řádné péče při ověřování správnosti plateb, které uskutečňuje a které zatěžují rozpočet Unie, jelikož členské státy váže povinnost obecné péče podle čl. 4 odst. 3 SEU, ze které vyplývá, že tyto státy musí neprodleně přijímat opatření směřující k napravení nesrovnalostí (viz obdobně rozsudek ze dne 13. listopadu 2001, *Francie v. Komise*, C-277/98, Recueil, s. I-8453, bod 40).

- 45 Připustit za takových podmínek, aby měly členské státy možnost stanovit zmíněným správním orgánům lhůtu k jednání v takové délce, jakou nabízí úprava třicetileté promlčecí lhůty, by podporovalo zpomalení postupu vnitrostátních orgánů při stíhání „nesrovnalostí“ ve smyslu čl. 1 nařízení č. 2988/95 a vystavilo by subjekty dlouhému období právní nejistoty a riziku, že po uplynutí takové doby již nebudou schopny předložit důkaz o správnosti dotčených operací.
- 46 V každém případě je na místě zdůraznit, že i kdyby se z pohledu vnitrostátních orgánů jevila taková čtyřletá promlčecí lhůta, jako je lhůta stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95, příliš krátká na to, aby jim umožnila stíhat složitější nesrovnalosti, může se vnitrostátní zákonodárce v rámci možnosti stanovené v odst. 3 zmíněného článku vždy rozhodnout pro přijetí úpravy stanovící delší promlčecí lhůtu přizpůsobenou tomuto druhu nesrovnalostí.
- 47 Vzhledem k výše uvedenému je na místě odpovědět na druhou otázku, že za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věcech v původním řízení, odporuje zásadě proporcionality, že se v rámci uskutečňování možnosti, která je členským státům dána v čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95, uplatňuje na spory týkající se vrácení neoprávněně přiznaných náhrad třicetiletá promlčecí lhůta.

Ke třetí otázce

- 48 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda v případě, že se použití úpravy stanovící třicetiletou promlčecí lhůtu může v záležitostech stíhání „nesrovnalostí“ ve smyslu čl. 1 nařízení č. 2988/95 jevit jako nepřiměřené z hlediska cíle ochrany

finančních zájmů Unie, odporuje zásadě právní jistoty, že vnitrostátní soud může rozhodnout o zkrácení takové třicetileté promlčecí lhůty, v tomto případě až na deset let, namísto toho, aby použil úpravu čtyřleté promlčecí lhůty stanovenou v čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95.

49 Není vyloučeno, že v situaci, kdy vnitrostátní soudy nemají k dispozici žádnou jinou použitelnou úpravu promlčení, tíhnou k tomu vykládat úpravu stanovící třicetiletou promlčecí lhůtu v tom smyslu, že uvedenou lhůtu zkrátí, aby vyhověly požadavkům práva Unie.

50 V takové situaci, jako je situace dotčená ve věcech v původním řízení, která spadá do působnosti nařízení č. 2988/95, je však třeba konstatovat, že při neexistenci vnitrostátních právních předpisů, které lze legálně použít a které stanoví delší promlčecí lhůtu, čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95 v každém případě stanoví čtyřletou promlčecí lhůtu a zůstává přímo použitelný v členských státech, včetně oblasti vývozních náhrad pro zemědělské produkty (viz rozsudek ze dne 24. června 2004, Handlbauer, C-278/02, Sb. rozh. s. I-6171, bod 35).

51 Za okolností, kdy se použití obecné promlčecí lhůty na spory týkající se vrácení neoprávněně přiznaných náhrad před vstupem nařízení č. 2988/95 v platnost jeví jako nepřiměřené z hlediska cíle ochrany finančních zájmů Unie, musí být od takové úpravy odhlédnuto a jak vyplývá i z bodu 34 výše uvedeného rozsudku Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a další, uplatní se obecná promlčecí lhůta stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95, jelikož rovněž dopadá na

nesrovnalosti, k nimž došlo před vstupem tohoto nařízení v platnost s tím, že se začne počítat od data, kdy k dotčeným nesrovnalostem došlo.

- 52 Pokud by v takové situaci mělo být vnitrostátním soudům umožněno v kontextu nařízení č. 2988/95 danou promlčecí lhůtu, kterou až do této doby uplatňovaly, zkrátit takovým způsobem, aby její délka odpovídala zásadě proporcionality, i když mají tyto soudy k dispozici úpravu promlčení vycházející z práva Unie, která je v jejich právním řádu přímo použitelná, byla by tímto porušena zásada, že promlčecí lhůta musí být stanovena předem, aby byla naplněna její funkce zaručit právní jistotu (viz výše uvedené rozsudky ACF Chemiefarma v. Komise, bod 19 a Marks & Spencer, bod 39), a že analogické uplatnění promlčecí lhůty musí být ve všech případech pro jednotlivce dostatečně předvídatelné (viz obdobně výše uvedený rozsudek Danske Slagterier, bod 34).
- 53 V takové situaci, jak bylo připomenuto v bodě 46 tohoto rozsudku, se však vnitrostátní zákonodárce v rámci možnosti stanovené v čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95 může vždy rozhodnout pro přijetí úpravy stanovící delší promlčecí lhůtu.
- 54 Vzhledem k výše uvedenému je na třetí otázku třeba odpovědět, že za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věcech v původním řízení, je v rozporu se zásadou právní jistoty, že může být „delší“ promlčecí lhůta ve smyslu čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95 stanovena na základě obecné promlčecí lhůty zkrácené rozhodnutím soudu takovým způsobem, aby uplatňování posledně uvedené lhůty neodporovalo zásadě proporcionality, jelikož za takových okolností se v každém případě uplatní čtyřletá promlčecí lhůta stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95.

K nákladům řízení

- ⁵⁵ Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věcech v původním řízení, není v zásadě v rozporu se zásadou právní jistoty, že v kontextu ochrany finančních zájmů Evropské unie definovaných nařízením Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství a při použití čl. 3 odst. 3 tohoto nařízení vnitrostátní soudy a orgány členského státu ve sporech týkajících se vrácení neoprávněně získané vývozní náhrady analogicky uplatňují promlčecí lhůtu vycházející z obecného vnitrostátního předpisu za podmínky, že takové uplatnění vyplývající ze soudní praxe je dostatečně předvídatelné, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.
- 2) Za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věcech v původním řízení, odporuje zásadě proporcionality, že se v rámci uskutečňování možnosti, která je členským státům dána v čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95, uplatňuje na spory týkající se vrácení neoprávněně přiznaných náhrad třicetiletá promlčecí lhůta.

- 3) **Za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené ve věcech v původním řízení, je v rozporu se zásadou právní jistoty, že může být „delší“ promlčecí lhůta ve smyslu čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2988/95 stanovena na základě obecné promlčecí lhůty zkrácené rozhodnutím soudu takovým způsobem, aby uplatňování posledně uvedené lhůty neodporovalo zásadě proporcionality, jelikož za takových okolností se v každém případě uplatní čtyřletá promlčecí lhůta stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95.**

Podpisy.

